

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора

Фурси Оксани Олександрівни на дисертаційну роботу

Пасько Оксани Миколаївни

«Методика навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю

13.00.02 — теорія та методика навчання технологій

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Одним із пріоритетних напрямів модернізації системи національної дизайн-освіти є пошук нових підходів формування особистості сучасного дизайнера – креативного, гармонійно розвиненого, соціально активного, здатного до формотворення функціонально зручної, естетично привабливої, економічно доцільної продукції, конкурентоздатної на європейському і світовому ринках.

Актуальність дослідження має загальнодержавне і теоретико-методичне значення, що засвідчено законодавчими та нормативними освітніми документами: законами України «Про освіту», «Про народні художні промисли», урядовою постановою «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі України, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер» (Постанова КМУ від 20.01.97 р. № 37), вітчизняною концепцією розвитку ергономіки і дизайну, а також міжнародними документами щодо стратегії розвитку мистецтва у найближчій перспективі.

У мистецькій стратегії особливої уваги заслуговує проектно-творча діяльність дизайнерів, що має здійснюватися з урахуванням сучасної практичної методології пізнання зовнішнього середовища і самопізнання особистісного ества. Невід'ємним етапом процесу проектно-творчості є

пошукове макетування новітніх форм продукції з легко оброблюваних, пластичних матеріалів, що є особистісно ціннісними для дизайнерів.

Актуальність дослідження підтверджується й тим, що воно виконане відповідно до теми дослідження «Теорія і практика формування фахової компетентності з дизайну у студентів закладів вищої мистецької освіти» Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (державний реєстраційний номер РК 0116U008692), а також теми «Теорія і технологія навчання у системі професійної освіти» Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Отже, вибір Оксаною Миколаівною проблематики дослідження є не тільки актуальним, а й інноваційним, оскільки вирішує не лише проблему пошуку нових форм, методів і засобів навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців з дизайну, а й збагачує змістову складову теорії і методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації зумовлений сукупністю завдань, що конкретизують мету, яка полягає у теоретичному обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці ефективності розробленої методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.

Поставлена мета роботи, однозначне формулювання об'єкта і предмета наукового пошуку дали змогу здобувачці розробити логіку педагогічного дослідження, визначити його основні завдання і прийняти повністю обґрунтовану методику дослідно-експериментальної роботи.

Щодо першого завдання, авторкою було проведено теоретичний аналіз наукових джерел, дослідження науково-методичних та навчально-практичних матеріалів, джерел науково-практичних конференцій різних рівнів, монографічних досліджень, вивчення досвіду теорії і практики підготовки дизайнерів у закладах вищої мистецької освіти України. Здійснено аналіз теоретичних джерел з професійної дизайн-освіти; сформульовано філософські, мистецтвознавчі, психологічні і педагогічні

засади з методики навчання пошукового макетування майбутніх фахівців дизайну; проаналізовано потреби роботодавців з огляду на застосування інноваційних підходів. Висвітлення цієї проблеми підтвердило, що таке інноваційне поєднання покликані розвивати майбутні дизайнери у процесі навчання пошукового макетування. У сприятливих педагогічних умовах вони можуть стати новаторами, що здатні експериментувати із новими матеріалами і новими функціями звичних предметів.

На підставі вивчення дисертаційної роботи, автореферату Пасько Оксани Миколаївни та опублікованих нею праць з результатами науково-дослідної роботи нами зроблено висновок, що в її дисертаційній роботі розглядається актуальна проблема розвитку освітньої галузі, включення у процес навчання майбутніх фахівців з дизайну, які зорієнтовані на залучення відповідних засобів, серед яких особливе місце займає пошукове макетування.

У реалізації другого завдання було розкрито сутнісні характеристики категоріального апарату дослідження, уточнено сутність словосполучення «компетентність дизайнерів з пошукового макетування» шляхом аналізу його окремих понять «макет», «макетування», «компетентність з пошукового макетування». Уточнення цих понять зумовлене наявністю макетів у різних видах архітектонічної творчості: архітектурі, прикладному мистецтві, ергодизайні й етнодизайні.

Авторкою уточнено також визначення сутності поняття *«професійна компетентність дизайнера з пошукового макетування»* – здатність застосовувати спеціальні техніки і технології обробки матеріалів засобами ергодизайну; виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів засобами етнодизайну; інноваційні методи і технології – засобами креативної індустрії футуродизайну.

У процесі дослідження дисертанткою застосовано особистісно зорієнтований, професійно зорієнтований, практично зорієнтований наукові підходи до визначення сутності поняття «компетентність».

На думку Оксани Миколаївни, компетентність з пошукового макетування має зв'язок не лише з майстерністю, але й з розвитком внутрішніх якостей дизайнера. Окрім «почуття матеріалу й інструменту», в пошуковому макетуванні значення мають форми, які дозволяє створювати пластика особистісно ціннісного матеріалу. З'ясовано, що для виникнення образної асоціації у взаємодії з пошуковим макетом, необхідний зовнішній сигнал: словесна інструкція, типовий зразок, зображення, текстура або фактура матеріалу тощо.

Щодо *третього завдання*, Оксаною Миколаївною проаналізовано особливості моделювання навчальних систем у педагогічній теорії і практиці; з'ясовано наукові підходи до розроблення й обґрунтування структури інноваційної методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.

Сформульовано сутність поняття «методична система» – сукупність спеціально організованих засобів навчання, яка на основі відібраного змісту навчального предмета у взаємодії з найближчим середовищем сприяє досягненню навчальних цілей.

Дисертанткою було обґрунтовано модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну у закладах вищої мистецької освіти.

Модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну є розгорнутим у часі педагогічним процесом, що включає всі компоненти, що зорієнтовані на формування фахових компетентностей майбутнього дизайнера.

Сформульовано авторське визначення інтердисциплінарного змісту пошукового дизайнерського макетування як технік і технологій конструювання макетів (чорнового, доводочного, демонстраційного) засобами ергодизайну, етнодизайну і креативної індустрії футуродизайну з урахуванням спеціалізацій дизайну і відповідних їм предметних середовищ.

Щодо четвертого завдання, було спроектовано, обґрунтовано та експериментально перевірено методику навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну та здійснено її дослідно-експериментальну апробацію шляхом впровадження в навчальний процес дисципліни «Пошукове макетування», що містить навчальну програму, навчально-методичний комплекс, методичні рекомендації щодо проведення лекцій та лабораторно-практичних робіт, комплекси завдань, тестів, тощо. Це дало змогу самостійно, свідомо і раціонально організувати індивідуальні проектно-творчі заняття з формування здатності до пошукового макетування у майбутніх фахівців з дизайну. Результати експериментальної роботи показали ефективність розробленої методики навчання, що підтверджується отриманими статистичними даними.

На основі аналізу наукової літератури, розуміння специфіки фахової підготовки майбутніх фахівців з дизайну була представлена сукупність і послідовність компонентів, що фіксує внутрішні механізми, необхідні й достатні для формування здатності до пошукового макетування за рівнями сформованості (високий, достатній, середній).

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в тому, що

- *вперше* розроблено й обґрунтовано модель методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну на засадах «практичної методології» пізнання і самопізнання з використанням проектних технологій (Т. Вендт «Design for Dasein»);

- *уточнено* сутність поняття «компетентність дизайнерів з пошукового макетування» – здатність застосовувати спеціальні техніки і технології обробки матеріалів засобами ергодизайну; виражальні художньо-пластичні можливості різних видів матеріалів – засобами етнодизайну; інноваційні методи і технології – засобами креативної індустрії футуродизайну;

- *модернізовано* триступеневу стратегію проектування: пошукове об'ємно-просторове макетування; дизайнерська пропозиція фігуротворення

на площині; остаточне формулювання проєктної ідеї формоутворення;

- *обґрунтовано* принцип інтердисциплінарності у структуруванні змісту пошукового макетування, що полягає у відборі суміжних субдисциплін для модульного навчання; принцип наступності у навчанні пошукового макетування майбутніх бакалаврів і магістрів дизайну; методичну доцільність спонтанно-особистісного конструювання пошукових макетів у сучасній креативній індустрії з дизайну з використанням творчих стратегій комбінування, аналогізування, реконструкції, універсалізації, випадкових підстановок (В.О. Моляко);

- *з'ясовано* ефективні педагогічні умови для досягнення мети: прийоми і засоби проведення лабораторно-практичних робіт у середовищі дизайн-лабораторій; педагогічну доцільність використання сукупності взаємодоповнюваних завдань, призначених для самостійної роботи студентів, рейтингової системи оцінювання;

- *подальшого розвитку* набула методика навчання студентів пошукового макетування з комп'ютерною підтримкою.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та впровадженні в освітній процес програми з пошукового макетування, навчального посібника «Пошукове макетування» (у співавторстві), підручника «Макетування в дизайні» (у співавторстві) з метою формування у студентів здатності до пошукового макетування, наближення освітнього процесу до реальних умов дизайнерської діяльності та реалізації їх в освітньому процесі з метою підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з дизайну. Матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого удосконалення фахової підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти, а також у процесі стажування і підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів вищої дизайн-освіти.

Новизна і вірогідність загальних висновків дисертації підтверджуються результатами основних етапів дослідження, здійсненого дисертанткою, і в цілому не викликають сумніву. Найбільш суттєві наукові та практичні

результати викладено у висновках до розділів і загальних висновках, які достатньо логічно аргументовані. Їхній зміст переконує у тому, що авторка досягла сформульованої мети дослідження і виконала поставлені завдання. Основні положення, сформульовані в дисертації, достатньо переконливо обґрунтовані, а висновки та рекомендації спираються на сучасні методи дослідження та математичної статистики.

Дисертаційна робота має класичну структуру, чітко окреслений категоріальний апарат, зміст розділів і підрозділів відповідає назві структурних компонентів роботи, заявлених у темі. Дисертаційна робота оформлена згідно з чинними вимогами.

Автореферат дисертаційного дослідження написаний О.М. Пасько відповідно до існуючих вимог, має логічно розгорнутий зміст та структуру, що відповідає рукопису дисертації, дає чітке уявлення про особливості проведеного дослідження і його результати. Зміст автореферату, його основні положення конкретизовані у розділах дисертації.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових виданнях. Основний зміст дисертації з достатньою повнотою відображено в 11 публікаціях: 7 статей відображають основні положення дисертації у наукових фахових виданнях України; 1 стаття у зарубіжному збірнику; 3—додатково висвітлюють результати дослідження, що дає підстави стверджувати, що рецензоване дослідження є самостійним і завершеним. Його результати містять наукову новизну, мають теоретичне і практичне значення, пройшли необхідну апробацію у процесі обговорень на всеукраїнських, регіональних та науково-практичних конференціях у вищих закладах освіти України. Загалом позитивно оцінюючи рецензовану роботу О.М. Пасько, вважаємо за необхідне вказати на деякі недоліки і неточності:

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Зміст дисертаційного дослідження значно збагатився б, якби здобувачка теоретично розширила проблематикою технологічного

- підходу науковий підхід до побудови концепції методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну.
2. У дисертаційному дослідженні, на нашу думку, при обґрунтуванні змістового компоненту навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну бажано було б приділити увагу питанню міжпредметних зв'язків.
 3. У моделі методичної системи навчання пошукового макетування майбутніх дизайнерів у закладах вищої мистецької освіти доцільно було б виокремити не лише способи, але й засоби методики навчання пошукового макетування.
 4. Робота суттєво виграла б за умови ширшого представлення у висновках до другого розділу авторського визначення ключових понять дослідження, представлених у тексті підрозділів. Це ж стосується і висновків до третього розділу.
 5. На жаль, дисертація не позбавлена огріхів, що стосуються її оформлення. Насамперед, йдеться про незначні вади комп'ютерного форматування. Трапляються в роботі поодинокі орфографічні та лексичні недогляди, хоча в цілому робота послідовна, вичитана і написана із дотриманням наукового стилю української мови.

Проте, висловлені зауваження жодним чином не впливають на загальне позитивне враження від дослідження О.М. Пасько, яке є оригінальною і самостійною науковою роботою. Здобувачка продемонструвала вміння самостійно ставити й аргументовано розкривати складні наукові проблеми, визначати суперечливі тенденції та на належному науковому рівні знаходити шляхи їх вирішення.

Проведений аналіз роботи дозволяє сформулювати висновок: дисертаційна робота «Методика навчання пошукового макетування майбутніх фахівців з дизайну» виконана Пасько Оксаною Миколаївною на високому теоретичному і методичному рівнях, має наукову новизну і безсумнівну практичну значущість. Дисертація за обсягом та оформленням,

повнотою викладу основних положень та результатів у наукових публікаціях відповідає паспорту спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій, профілю спеціалізованої вченої ради К 26.897.01. Рукопис дисертації та автореферат оформлені відповідно до вимог «Порядку присудження наукових ступенів» (постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 зі змінами), а її авторка, Пасько Оксана Миколаївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
ректор, Приватного закладу вищої
освіти «Арт академія сучасного
мистецтва імені Сальвадора Далі»

О.О. Фурса